

Notitie gebiedsdialog windenergie

3 december 2019

Het voornaamste doel van de gebiedsdialog was om bij inwoners en ondernemers in of nabij het aangewezen ontwikkelgebied voor windenergie (Lengel-zuidoost / Azewijn-zuid) ideeën op te halen over welke voorwaarden de gemeente moet stellen aan een toekomstig windinitiatief. Bijvoorbeeld over het beperken van hinder of voorwaarden die zorgen voor betrokkenheid van omwonenden.

Deelnemen aan de gebiedsdialog kon op twee manieren, namelijk via een online vragenlijst en via een gebiedssessie (optioneel). Met de online vragenlijst werd er aan zoveel mogelijk lokale inwoners en stakeholders gericht om input gevraagd: in totaal is de vragenlijst ±200 keer ingevuld. Aanvullend konden geïnteresseerden ook meepraten tijdens één van de vier gebiedssessies op 17 en 19 september jl. In totaal hebben ±80 personen meegepraat.

Doel notitie en vervolg

Deze notitie beschrijft hoe er met de resultaten van de gebiedsdialog is omgegaan in het concept afwegingskader dat door het college van BenW is vastgesteld. De notitie volgt de thematische indeling van het verslag dat Spectrum heeft opgesteld naar aanleiding van de gebiedssessies.

Na vaststelling van het conceptkader door het college wordt deze vervolgens ter inzage gelegd van 8 januari 2020 t/m 18 februari 2020. Op donderdagavond 16 januari organiseert de gemeente voor inwoners van het aangewezen ontwikkelgebied voor windenergie een extra **informatiemarkt** (19:30-21:00) in 't Aswinhuus te Azewijn.

1. Gebiedsproces, communicatie, informatievoorziening, locatiekeuze

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader of proces
<p>Beschadigd vertrouwen in de overheid; kritiek op het proces, met name op de gemaakte gebiedskeuze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oproep om inwoners in het gebied beter te betrekken/informereren door o.a. de gestelde voorwaarden te bespreken. - Actievere communicatie vanuit de gemeente (bijvoorbeeld door nieuwsbrieven), laagdrempelig. - Te hoge belasting op het gebied: oproep om de gebiedskeuze voor windenergie te heroverwegen (o.a. ook Greffelkamp mee te nemen als optie) of te kiezen tussen óf DOCKS2 óf windmolens in het gebied. - Zekerheid/duidelijkheid voor de lange termijn a.d.h.v. toezeggingen gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> - De gebiedskeuze is reeds vastgesteld door het college van B&W en de gemeenteraad en wordt niet heroverwogen. Het college van B&W onderbouwt deze keuze als volgt: <ul style="list-style-type: none"> o Voorkeur om windmolens zoveel mogelijk te concentreren en aan te laten sluiten bij bestaande parken. In de gemeente Montferland is momenteel slechts 1 park aanwezig (Netterden-Azewijn). o Het zuidoostelijke gebied in de gemeente is een aantrekkelijk gebied om te ontwikkelen; zowel voor DOCKSNLD2 als voor windmolens. De ontwikkeling van DOCKSNLD2 en de doelstelling energieneutraal in 2030 zijn speerpunten in het coalitieprogramma en dus zet het college van B&W hier op in. o Het aangewezen ontwikkelgebied voor windenergie biedt (vergeleken met de andere zoekgebieden die in beeld waren) de meeste ruimte voor een windproject, wat de slagingskans doet toenemen. Daarnaast is er ook een afweging gemaakt tussen de verschillende landschappelijke kwaliteiten in de gemeente en het belang van het opwekken van duurzame energie, waardoor andere gebieden (rondom het Bergherbos, maar ook in de Greffelkamp) afvielen. o Bij de genoemde ontwikkelingen in het gebied wordt ook gekeken hoe er iets voor het gebied terug kan worden gedaan. Bij DOCKSNLD2 is al toegezegd dat wanneer deze ontwikkeling plaatsvindt er hiervoor budget beschikbaar komt. Ook in het afwegingskader zijn diverse voorwaarden opgenomen om enerzijds mogelijke hinder/overlast van een windproject weg te nemen of te beperken en anderzijds, waar dat niet mogelijk is, te compenseren door bijvoorbeeld de initiatiefnemer te verplichten om een gebiedsfonds op te richten. o Gedurende het proces dat heeft geleid tot de totstandkoming van het (concept)-afwegingskader dat nog ter inzage wordt gelegd, zijn alle inwoners van de gemeente meermaals uitgenodigd om mee te praten tijdens diverse informatie- en discussieavonden. Ook is er een speciale webpagina opgezet (www.montferland.info/ruimtevoorenergie) en konden geïnteresseerden zich aanmelden voor de maillijst waar periodiek updates naar zijn gestuurd. Het proces is vervolgens nog uitgebreid met het organiseren van een gebiedsdialoog om inwoners in het ontwikkelgebied voor windenergie extra te betrekken en informeren. o De gemeente streeft er naar om zo open en transparant mogelijk te communiceren. Helaas is

	<p>dat geen garantie dat eenieder dat ook zo ervaart. Daarnaast is het ook altijd mogelijk dat inwoners het niet eens zijn met de keuzes die door het college van B&W dan wel de gemeenteraad worden gemaakt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inwoners van het aangewezen windgebied worden verder betrokken bij/geïnformeerd over de totstandkoming van het definitieve afwegingskader en de daarin gestelde voorwaarden door: <ul style="list-style-type: none"> o Het conceptkader in januari/februari ter inzage te leggen, zodat iedereen die wil het door het college van B&W voorgestelde beleidskader in kan zien en eventueel een zienswijze in kan dienen. o Een informatiemarkt in Azewijn te organiseren (verzoek van de dorpsraad Azewijn om een laagdrempelige, extra informatiebijeenkomst) in de periode van de ter inzage legging van het conceptkader. o Een algemene inloopbijeenkomst te organiseren in het gemeentehuis over het concept-afwegingskader dat dan ter inzage ligt. - Na de ter inzage legging van het door het college van B&W vastgestelde conceptkader worden de binnengekomen zienswijzen verwerkt en het conceptkader waar nodig aangepast tot een definitieve versie. Deze wordt vastgesteld door het college van B&W en vervolgens voorgelegd aan de gemeenteraad tijdens de Politieke Avond Montferland (beeldvorming-oordeelsvorming-besluitvorming). Hier is het voor eenieder nog mogelijk om in te spreken. - Inwoners van het aangewezen windgebied worden verder betrokken/geïnformeerd bij een toekomstig windinitiatief conform de gestelde voorwaarden over proces- en projectparticipatie in het kader. - In het kader wordt het “hand aan de kraan” principe toegepast: wanneer de gemeentelijke doelstelling energieneutraal in 2030 en de doelen uit de Regionale Energiestrategie worden gehaald, dan wordt de medewerking aan nieuwe initiatieven opgeschort.
<p>Verkleinen van het zoekgebied / specificeren van de windmolenlocaties</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De precieze locaties van de windmolens worden met het beleidskader niet vastgesteld; het kader geeft alleen het gebied aan waar een windproject onder de gestelde voorwaarden kan worden gerealiseerd. - De gemeente stelt wel als minimumvoorwaarde dat de initiatiefnemer omwonenden en andere lokaal

	<p>belanghebbenden om advies vraagt (consultatie) over de precieze vormgeving van het windproject, waaronder mogelijke opstellingen en locaties van de windturbines.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daarnaast verplicht de gemeente de initiatiefnemer om verschillende opstellingsvarianten te onderzoeken en daarover ook advies te vragen aan het Gelders Genootschap.
<p>Hanteren van grotere afstandsnormen tot woningen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - In Nederland bestaat geen wettelijke minimale afstandsnorm tot woningen; deze afstand wordt bepaald aan de hand van de geluidsnorm. De gemeente kiest ervoor om de door het Rijk gestelde geluidsnorm te hanteren. De minimale afstand tot woningen wordt bepaald aan de hand van het berekenen van de geluidscontouren. - De gemeente stelt wel als minimumvoorwaarde dat de initiatiefnemer (direct) omwonenden en overige lokaal belanghebbende partijen (o.a. vertegenwoordigende dorps- en wijkraden) om advies vraagt over de precieze vormgeving van het windproject, waaronder mogelijke opstellingen en locaties van de windturbines.
<p>Beslisbevoegdheid omwonenden over definitieve plannen; plannen voorleggen middels een referendum</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De uitkomsten van de online vragenlijst lieten zien dat het overgrote deel van de inwoners het (zeer) belangrijk vindt om bij een toekomstig windinitiatief te worden betrokken. Op de vervolgvraag over de manier waarop men betrokken wilde worden, gaf het overgrote deel aan dat zij geïnformeerd willen worden (41%) of hun mening wil geven over het ontwerp/plan van de initiatiefnemer (31%). - Slechts 20% van de deelnemers aan de online vragenlijst koos voor een actievere vorm van betrokkenheid: 12% wilde met de initiatiefnemer meedenken over het ontwerp/plan, 6% wilde het project samen met de initiatiefnemer oppakken (co-eigenaarschap) en 2% wilde zelf het initiatief nemen (volledig eigenaarschap). - De gemeente heeft mede op basis hiervan de minimumvoorwaarden voor procesparticipatie gedefinieerd: informeren en consulteren. Het afwegingskader stelt ook (indicatieve) doelgroepen voor om bij die onderdelen te betrekken. - Daarnaast is er als inspanningsverplichting opgenomen dat er moet worden gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap. Meer lokaal eigenaarschap geeft ook meer beslisbevoegdheid voor de lokale omgeving. - De gemeente toetst een toekomstig windinitiatief aan de gestelde voorwaarden in het

	afwegingskader en is daarmee het bevoegd gezag dat beslist of een project gerealiseerd kan worden.
Betrekken van inwoners over de gemeentegrenzen heen	- Er worden diverse voorwaarden gesteld over procesparticipatie, waarbij ook doelgroepen worden voorgesteld aan de hand van een indicatieve afstand tot aan een toekomstige windturbine. Met deze benadering worden de gemeentegrenzen losgelaten. De initiatiefnemer komt zelf in een verplicht op te stellen participatieplan met een beargumenteerd voorstel voor de te betrekken doelgroepen bij het project.
<p>Tweespalt in Azewijn, o.a. genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle inwoners van Azewijn profiteren financieel op een eerlijke manier - Azewijners worden gecompenseerd voor de waardevermindering van bezit - Exploitant: uit eigen risico en met maatschappelijke betrokkenheid - Azewijn krijgt jaarlijks x aantal starterswoningen - Met opbrengst windproject houden we de basisschool open 	<ul style="list-style-type: none"> - In het conceptkader heeft de gemeente minimumvoorwaarden en inspanningsverplichtingen opgenomen om te zorgen voor een eerlijke verdeling van de financiële opbrengsten van een windproject voor de omgeving. Per vorm van financiële deelname (=projectparticipatie) wordt ook een doelgroep voorgesteld. - Minimumvoorwaarden betreffen het bieden van de mogelijkheid voor omwonenden om deel te nemen aan de projectfinanciering, het inrichten van een gebiedsfonds en het verstrekken van individuele tegemoetkomingen voor direct omwonenden. <ul style="list-style-type: none"> o Aanvullend op de minimumvoorwaarde over financiële deelname wordt als inspanningsverplichting gesteld dat de initiatiefnemer moet streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. - Naast de hierboven genoemde inspanningsverplichting wordt er ook een inspanningsverplichting gesteld om als initiatiefnemer te streven naar een eerlijke verdeling van de opstalvergoedingen voor grondeigenaren in het gebied.

2. Landschap, cultuurhistorie en toerisme

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
<p>Horizonvervuiling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zo min mogelijk molens / liever hoger en minder - Compensatie groen / zicht - Geen knipperende lampen, maar sensoren voor vliegtuigen om te herkennen - Zo weinig mogelijk zicht en hinder voor omwonenden - Windmolens zo dicht mogelijk bij elkaar en 	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente stelt in het kader geen voorwaarden met betrekking tot het type windturbine; dit is aan de initiatiefnemer. - De mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van windmolens zijn zeer beperkt door hun landschap-overstijgende karakter. - Om toch rust te creëren in het landschap worden in het kader een aantal minimumvoorwaarden gesteld met betrekking tot het ontwerp: <ul style="list-style-type: none"> o Minimaal 3 windturbines in een lijn-, boog- of clusteropstelling;

<p>bij de huidige molens plaatsen</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ruimtelijk en landschappelijk zoveel mogelijk aansluiten bij: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestaande, vergunde en geplande windparken; ▪ Infrastructuur en andere kenmerkende landschappelijke elementen. ○ Houdt rekening met zichtlijnen in het landschap en met bestaande objecten.
<p>Gebiedsfonds inrichten dat wordt ingezet voor verbetering van leefomgeving, natuur en landschap</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Het inrichten van een gebiedsfonds is als minimumvoorwaarde opgenomen in het kader. Het gebiedsfonds wordt gefinancierd vanuit het verplicht beschikbaar gestelde bovenwettelijke bedrag (in het kader wordt gesteld dat dit minimaal €0,50/MWh moet zijn en dat er moet worden gestreefd naar €0,75/MWh). <ul style="list-style-type: none"> ○ NB: deze post wordt ook ingezet voor de individuele tegemoetkomingen. De precieze verdeling tussen deze twee vormen van projectparticipatie wordt in overleg met de betreffende doelgroepen bepaald. - Voor het beheer van het gebiedsfonds moet een onafhankelijk bestuur worden benoemd dat bestaat uit o.a. vertegenwoordigers van omwonenden, gemeente/provincie, milieufederaties en eventueel de exploitant. Het bestuur waarborgt dat de middelen uit het fonds ten goede komen in het projectgebied.

3. Leefomgeving en geluid

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
<p>Geluidsproductie van windmolens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Strengere geluidsnorm / afstandsnorm hanteren - Investeren in woning(isolatie) om geluidsniveau te verlagen - Anders meten van geluid (binnenkant v/d woning) - Financiële compensatie voor omwonenden gekoppeld aan mate van geluidsoverlast - Geluidsarme windmolens selecteren - Stilstandsregeling met omwonenden (afstandsbediening) 	<ul style="list-style-type: none"> - In Nederland bestaat geen wettelijke minimale afstandsnorm tot woningen; deze afstand wordt bepaald aan de hand van de geluidsnorm. De gemeente kiest ervoor om de door het Rijk gestelde geluidsnorm te hanteren. De minimale afstand tot woningen wordt bepaald aan de hand van het berekenen van de geluidsc contouren. - De gemeente stelt als inspanningsverplichting dat de initiatiefnemer de meest geluidsarme windturbine selecteert. - De initiatiefnemer is verplicht om een voorstel te doen van uitvoerbare maatregelen die mogelijke hinder/overlast van het windproject (door bv. slagschaduw, geluid of obstakelverlichting) wegnemen of beperken en dit af te stemmen met omwonenden en andere belanghebbenden.

4. Participatie, waardedaling/compensatie

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
<p>Waardevermindering van woning:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Woning gebonden financiële tegemoetkoming - Tegemoetkoming voor dichtstbijzijnde woningen - Grondvergoeding 	<ul style="list-style-type: none"> - Omwonenden hebben altijd de mogelijkheid om een planschadevergoeding aan te vragen bij het college van B&W. - Daarnaast is in het kader als minimumvoorwaarde voor projectparticipatie opgenomen dat direct omwonenden in aanmerking komen voor een individuele tegemoetkoming. Deze wordt gefinancierd vanuit het verplicht beschikbaar te stellen bovenwettelijke bedrag (minimaal €0,50/MWh, streven naar €0,75/MWh). <ul style="list-style-type: none"> o NB: deze post wordt ook ingezet voor het inrichten van het gebiedsfonds. De precieze verdeling tussen deze twee vormen van projectparticipatie wordt in overleg met de betreffende doelgroepen bepaald. De initiatiefnemer komt zelf met een beargumenteerd voorstel voor de te betrekken doelgroepen aan de hand van de indicatieve doelgroepen die in het kader worden gesteld. - Ook is er een inspanningsverplichting opgenomen om te streven naar een eerlijke verdeling van de opstalvergoedingen voor grondeigenaren in het gebied.
<p>Mogelijkheden voor financiële participatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsfonds creëren - Aandelen voor direct omwonenden - Korting op elektriciteitsrekening / gratis stroom / buurtaccu - Individuele compensatie, bv. iedereen een Tesla 	<ul style="list-style-type: none"> - In het conceptkader heeft de gemeente minimumvoorwaarden en inspanningsverplichtingen opgenomen om te zorgen voor een eerlijke verdeling van de financiële opbrengsten van een windproject voor de omgeving. Per vorm van financiële deelname (=projectparticipatie) wordt ook een doelgroep voorgesteld. - Minimumvoorwaarden betreffen het bieden van de mogelijkheid voor omwonenden om deel te nemen aan de projectfinanciering, het inrichten van een gebiedsfonds en het verstrekken van individuele tegemoetkomingen voor direct omwonenden. <ul style="list-style-type: none"> o Aanvullend op de minimumvoorwaarde over financiële deelname wordt als inspanningsverplichting gesteld dat de initiatiefnemer moet streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. - Naast de hierboven genoemde inspanningsverplichting wordt er ook een inspanningsverplichting gesteld om als initiatiefnemer te streven naar een eerlijke verdeling van de opstalvergoedingen voor grondeigenaren in het gebied.

	<ul style="list-style-type: none"> - Als minimumvoorwaarde moet de initiatiefnemer een bovenwettelijk bedrag beschikbaar stellen van minimaal €0,50/MWh (streven naar €0,75/MWh). Dit bedrag wordt ingezet voor 1) het inrichten van een gebiedsfonds en 2) de individuele tegemoetkomingen.
--	---

5. Techniek, netwerk en opslag

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
<p>Omgaan met toekomstige technische ontwikkelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelingen en kansen in het gebied verbinden - Mogelijkheden van waterstofproductie door windenergie benutten 	<ul style="list-style-type: none"> - Om het kader goed aan te laten sluiten bij toekomstige ontwikkelingen vanuit bijvoorbeeld de techniek, maar ook vanuit de Regionale Energie Strategie en Transitievisie Warmte, vindt er jaarlijks een evaluatie plaats.
<p>Alternatieve oplossingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meer energiebesparing - Meer zonnepanelen op daken - Kleine windmolentjes vergunningsvrij maken 	<p>Om de doelstelling energieneutraal in 2030 te behalen is er een mix van maatregelen nodig, waaronder energiebesparing, zon op dak (zowel bij particulieren als bedrijven) en grootschalige energieopwekking met zonne- en windenergie. In 2016 heeft de Achterhoekse Groene Energiemaatschappij uitgerekend hoe de duurzame energiemix in 2030 er dan voor Montferland uit zou kunnen zien (<i>NB: gebaseerd op de technische ontwikkelingen t/m 2016</i>), zie www.montferland.info/ruimtevoorenergie</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de doelstelling energieneutraal 2030 wordt al uitgegaan van een zeer ambitieuze besparingsdoelstelling, namelijk 55% besparing op warmte en 20% besparing op elektriciteit. - Onder voorbehoud dat de besparingsdoelstellingen worden gehaald, is de geschatte elektriciteitsvraag in 2030 nog ±144 GWh en de warmtevraag ±205 GWh. Deze hoeveelheden elektriciteit en warmte moeten duurzaam worden opgewekt om energieneutraal te kunnen worden. - De gemeente zet in op een mix van diverse duurzame energiebronnen om te zorgen dat er een goede balans is in vraag en aanbod van energie. Daarmee wordt de toekomstige energievoorziening minder kwetsbaar. Zowel windenergie als zonne-energie (grootschalig én kleinschalig) vormen een belangrijk onderdeel van deze toekomstige mix. - Met alleen energiebesparing en kleinschalige initiatieven, zoals zon-op-dak en kleine windmolentjes voor particulieren, worden de gemeentelijke en RES doelstellingen niet gehaald. Vormen van grootschalige energieopwekking middels windmolens en zonnenvelden zijn noodzakelijk. Met het

	opstellen van het afwegingskader wil de gemeente vooraf duidelijke voorwaarden stellen aan de ontwikkeling van dergelijke grootschalige projecten.
--	--

6. Ecologie en natuur

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
Minimaliseren van mogelijk negatief effect op mens, dier en natuur: <ul style="list-style-type: none"> - Vogeldetectie; monitoring van vogelslachtoffers - Extra groen als compensatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Windparken groter dan 15 MW zijn verplicht om een milieueffectrapportage (m.e.r.) beoordeling uit te laten voeren. Voor windparken tot 15 MW, maar met minimaal 3 windturbines, geldt de vormvrije beoordeling. Die bepaalt of er toch aanleiding is om een m.e.r. op te laten stellen. - Naast een eventuele m.e.r.-plicht moet de initiatiefnemer sowieso een ruimtelijke onderbouwing indienen bij de aanvraag van een bestemmingsplanwijziging. Onder deze ruimtelijke onderbouwing vallen diverse onderzoeken, waaronder onderzoek naar het effect op ecologie en natuur. - De initiatiefnemer wordt vanuit het afwegingskader daarnaast nog verplicht om een voorstel te doen van uitvoerbare maatregelen die mogelijke hinder/overlast van het windproject (door bv. slagschaduw, geluid of obstakelverlichting) wegnemen of beperken en dit af te stemmen met omwonenden en andere belanghebbenden. - Het inrichten van een gebiedsfonds is als minimumvoorwaarde opgenomen in het kader en kan worden ingezet voor natuur, landschap en recreatie in het gebied.

7. Gezondheid

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
Gezondheidsproblemen voorkomen: <ul style="list-style-type: none"> - Ruim onder de gemiddelde normen blijven, zodat er geen overlast ontstaat (impact minimaliseren) - Financiële compensatie is geen oplossing 	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente kiest ervoor om de door het Rijk gestelde normen voor geluid en slagschaduw te hanteren, omdat bij het bepalen van deze normen de mogelijke gezondheidseffecten door het RIVM zijn onderzocht en bij het bepalen van de landelijke geluidsnorm zijn meegewogen¹. - Om mogelijke overlast zo veel mogelijk te beperken stelt de gemeente aanvullend een aantal voorwaarden, zoals:

¹ Voor meer informatie over de geluidsnorm voor windturbines kunt u terecht op de website van RVO: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land/milieu-en-omgeving/geluid>

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Inspanningsverplichting om de meest geluidsarme windturbine te selecteren; ○ Minimumvoorwaarde dat de initiatiefnemer omwonenden en andere lokaal belanghebbenden om advies vraagt (consultatie) over de precieze vormgeving van het windproject, inclusief een voorstel met betrekking tot het minimaliseren van de impact van het windproject op omwonenden (bijvoorbeeld met een stilstandsregeling of isolatiemaatregelen).
--	--

8. Provinciaal/regionaal beleid

Zorgen/kansen en voorwaarden (samengevat)	Verwerking in conceptafwegingskader
<p>Zekerheid creëren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorsorteren en nu duidelijkheid scheppen voor het gebied i.p.v. achteraf de opgave (en het aantal windmolens) weer bijstellen - Minimaal aantal draaiuren opleggen (les zonnepark) 	<ul style="list-style-type: none"> - De toekomstige energievraag in 2030 en daarmee de precieze hoeveelheid op te wekken duurzame elektriciteit is van vele factoren afhankelijk en daardoor alleen in te schatten; - Wel stelt het kader de inspanningsverplichting dat de initiatiefnemer in het aangewezen ontwikkelgebied zoveel mogelijk duurzame energie met één project probeert op te wekken; - De gemeente acht het niet noodzakelijk om in het afwegingskader een leveringsplicht op te nemen, aangezien het verkrijgen van de SDE+ subsidie al gestoeld is op het produceren van een bepaalde hoeveelheid elektriciteit.
<p>Regionale samenwerking:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeentegrenzen loslaten, ook m.b.t. het betrekken van inwoners - Eén zoekgebied samen met gemeente Oude IJsselstreek 	<ul style="list-style-type: none"> - De regionale samenwerking krijgt vooral vorm in de Regionale Energiestrategie die momenteel in ontwikkeling is. Het afwegingskader moet in lijn zijn met de afspraken die in de RES worden gemaakt. Dit zal in de jaarlijkse evaluatie terugkomen als monitoringspunt. - Bij de gestelde voorwaarden voor proces- en projectparticipatie worden doelgroepen voorgesteld aan de hand van een indicatieve afstand tot aan een toekomstige windturbine. Met deze benadering worden de gemeentegrenzen losgelaten.